

Họ không ít người đã từng nghe, từng biết về Giáo sư, Anh hùng lao động Vũ Khiêu. Ông tên thật là Đặng Vũ Khiêu (sinh năm [1916](#)), là một học giả nghiên cứu về văn hóa Việt Nam, Viện trưởng đầu tiên của [Viện Xã hội học](#) Việt Nam, nguyên Phó Giám đốc [Thông tin xã hội Việt Nam](#), nguyên Phó Chủ nhiệm Ủy ban Khoa học Xã hội (nay là [Viện Khoa học Xã hội Việt Nam](#)). Và một đây là tuổi 94 ông trở thành đại biểu cao tuổi nhất tham dự Đại hội Thi đua yêu nước toàn quốc lần thứ VIII tại thành phố ngày 27 - 28/12 tại Trung tâm Hội nghị Quốc gia Mỹ Đình, Hà Nội.

Tên tuổi của giáo sư (GS) tôi đã được nghe nhiều và được nhiều, nhưng thực sự được được một lần diện kiến GS là điều tôi chưa từng nghĩ đến. Nhân có Chương trình Gia đình doanh nhân do GS Vũ Khiêu đồng chủ trì chúng tôi đến thăm nhà GS khi ông mới trở về từ Đại hội thi đua yêu nước. Tiếp chúng tôi tại gia trong phòng trang phục màu nâu truyền thống, đáng vẻ còn hoạt bát lắm, nhưng đôi tai của tôi đã có phần giảm thính. Với giọng nói truyền cảm đầy dục vọng, không ai có thể nghĩ rằng đó là giọng của một ông còn ít năm nữa là tuổi... bảy mươi. Phong thái của ông hiền hòa nhưng so với tuổi của ông ông là cao niên nhất của Hội Nhà văn Việt Nam hiện nay. Ông còn "xài" cả... điện thoại di động. Điều này chứng tỏ ông đi lại nhiều, bận rộn chứ không chỉ ngồi yên một chỗ trong nhà thì mới có thể đi đến bàn đã là quá đủ!

Sống dài dai của một người từng trải qua hai cuộc chiến tranh, được biết là ông chủ trì kiến trúc đối lập năm 1945, nay đã bước sang tuổi 95, nhưng GS vẫn khẳng định: "Còn sống là tôi sống còn cống hiến để tiếp tục phục vụ nhân dân, đất nước". Là người "Không khát khao danh lợi. Sống vui vẻ. Luôn xác định không có gì đáng quý" như ông nói. Vì thế trong lần tiếp xúc đầu tiên này - tuổi 94, nguyên Tổng Bí thư Đỗ Mười đã viết đôi câu đối: "Hai bàn tay trẻ không vướng bận/Một tấm lòng son đỏ tươi", còn Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng viết: "Triết gia trong cách mạng/Nghệ sĩ giữa anh hùng" để tặng GS.

Biết GS về dự Đại hội thi đua yêu nước toàn quốc lần thứ VIII và GS cũng là người đã từng tham gia nhiều kỳ Đại hội thi đua yêu nước, chúng tôi tò mò muốn biết ý nghĩa của Đại hội lần này. Với giọng trầm và ấm, GS tâm đắc: Đại hội lần này mở ra khi 1000 năm Thăng Long – Hà Nội và khép lại và mở ra một thiên niên kỷ mới với trách nhiệm mới đầy nặng

thuận lợi và cũng không ít khó khăn. Như Bác Hồ đã từng dạy, thi đua là yêu nước, yêu nước phải thi đua và thi đua trên tinh thần yêu nước. Khi thi đua đã trở thành phong trào thì tác động của nó đến lao động - sản xuất và sự phát triển xã hội là rất lớn. Nhưng khó khăn nhất là làm thế nào để thi đua trở thành phong trào. Trước đây, trong thời kỳ chiến tranh cứu nước, mọi người đều ra sức thi đua lao động, sản xuất, chiến đấu, bôn ba theo lý tưởng đấu tranh vì sáng sủa dân tộc khi đánh đuổi xong quân thù. Lúc đó, mọi hành vi tàn bạo của quân thù đều đẩy lên lòng căm phẫn của mọi người. Mọi tin tức nghe thấy đều làm nức lòng quân và dân cả nước. Đó chính là những động lực để mọi người ra sức thi đua. Trong mọi công việc, đến với, thành tích thi đua của người này không chỉ là động lực mà còn là niềm vui của những người xung quanh. Ngày nay, hoàn cảnh đã khác trước. Đấu tranh đã biến thành cuộc chiến tranh cứu nước và đi vào xây dựng, phát triển. Quy luật phát triển đòi hỏi công việc lao động chân tay và lao động trí óc càng phải ra sức thi đua, cंग hien. Muốn đẩy mạnh phong trào này, không gì khác là phải tạo ra những động cơ, động lực thi đua từng người theo thời kỳ trước. “Tôi nghĩ rằng, quan trọng nhất là làm sao để thi đua thực sự là ý thức của mọi người, trở thành sự tự giác, tạo nên cao trào thi đua trong mọi công việc, mọi ngành, các tầng lớp nhân dân. Phong trào thi đua phải gắn liền với những nội dung, hình thức thi đua thiết thực, cụ thể. Còn nếu không, sẽ không tránh khỏi biến hình thức, chạy theo bề ngoài”.

Bản khoán trước của những thay đổi tư duy của thế hệ trẻ ngày nay, chúng tôi nghĩ ý của GS về thế hệ trẻ ngày nay cần phải được nuôi dưỡng như thế nào để tiếp tục truyền thống cha ông được. Không mất chút thời gian, GS trả lời ngay tiếp: Phải làm sao nuôi dưỡng cho thế hệ trẻ ngày nay một tấm lòng yêu nước. Thế hệ trẻ phải biết nhìn vào quá khứ xem con đường ông cha ta đã đi qua như thế nào, để có một nền nếp dân tộc. Thế hệ trẻ ngày nay được sinh ra và nuôi dưỡng trong thời kỳ trí tuệ, dân tộc nào biết nâng cao nền văn minh con người dân tộc đó thành công. Trí tuệ là để quản lý quản lý các nhà nước để chúng ta vươn lên, tiến bộ và phát triển. Họ là con của thế hệ trẻ Việt Nam là con em của những anh hùng, họ cần được trang bị những tri thức và nhân rộng ra cho các thế hệ tiếp theo để để cháu con họ tiếp và noi theo, như vậy họ cũng sẽ trở thành anh hùng, xứng đáng với một dân tộc anh hùng!

Được biết GS Vũ Khiêu đã trả lời cho Chương trình Gia đình doanh nhân chúng tôi hỏi GS nghĩ thế nào về Gia đình doanh nhân? Như được biết sống trong đời, mọi lĩnh vực khi được nhắc đến đều được GS lôi ra mà không hề nhầm lẫn: Gia đình hay rộng hơn là dòng họ là các thế hệ nối tiếp nhau để hình thành, tiến bộ và phát triển lâu dài, thế hệ tiếp nối thế hệ biểu hiện sự truyền thống của một dòng họ. Tuy nhiên, trong thời đại hiện nay các gia đình có truyền thống kinh doanh rất ít, chúng ta chỉ thấy được hàng ngang (anh, chị, em) làm doanh nhân, chỉ hiếm quan hệ hàng dọc (bà, mẹ, ông, bà) là doanh nhân. Vì thế ngày nay gia đình doanh nhân cần được phát huy sâu rộng hơn nữa không chỉ vượt khỏi làm giàu cho bản thân, để tiền bạc mà còn cần phải phát triển văn hóa kinh doanh gắn liền với trách nhiệm, báo cáo danh tiếng của gia đình trong các thế hệ hôm nay và mai sau. Đúng như hai câu đề từ nhân dịp xuân Tân Mão GS đã trả lời các doanh nhân: “Phúc lâm vạn vật cùng/Là mãi mãi doanh môn”.

Thời gian trôi chảy và GS tuy ngày nay nhàn nhàn nhưng GS đã là cho bất cứ ai là người tiếp xúc là một sự ngưỡng mộ và một kho tàng tri thức mà lĩnh vực. Giữ trí thức nên ta đánh giá GS Vũ Khiêu là một nhà văn hóa, là người đầu tiên trong danh sách các nhà văn Việt Nam được Nhà nước phong tặng danh hiệu Anh hùng Lao động thời kỳ đổi mới. Khi tìm chúng tôi ra cửa, cửa vẫn không quên nhắc “nhớ gọi báo cho tôi thông tin xuyên suốt nhé”. Thế mới thấy cái ham đọc, ham biết của GS còn quá lớn! Năm Canh Dần đang qua đi nhàn nhàn cho năm Tân Mão đang tới, một thiên niên kỷ đã khép lại và một thiên niên kỷ mới nữa lại mở ra, chúc GS sống khỏe và tiếp tục cống hiến và phụng sự nhân dân như GS đã từng nói./.

Giáo sư Vũ Khiêu sinh ngày 19/9/1916 tại làng Hành Thiện, xã Xuân Hồng, huyện Xuân Trường, tỉnh Nam Định. Ông tham gia hoạt động cách mạng từ trước Cách mạng tháng Tám năm 1945 và là một trong những người đầu tiên móng cho sự phát triển của ngành khoa học xã hội tại Việt Nam. Với những cống hiến to lớn, năm 2000, ông được phong danh hiệu Anh hùng lao động thời kỳ đổi mới. Trước đó, năm 1996, ông là một trong số ít các nhà khoa học vinh dự nhận được Giải thưởng Hồ Chí Minh. Đầu tháng 9 vừa qua, ông được bầu chọn và được đưa vào danh sách 11 công dân ưu tú của Thủ đô năm 2010.

Tiêu Phụng